

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวความคิดด้านการปรับปรุงฟื้นฟู

เมื่อบริเวณใดมีการตั้งถิ่นฐานมากขึ้นจนกลายเป็นเมือง หรือ ชุมชน แล้ว ถ้าเมือง หรือชุมชนนั้นมีความเหมาะสมได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องจนไม่สามารถขยายความเจริญต่อไปได้อีก เมืองนั้นก็จะมีทรุดโทรมเนื่องความต้องการของประชาชนมีมากขึ้นแต่ศักยภาพของพื้นที่มีขีดจำกัด ผลจากการปล่อยให้เมืองเกิดความทรุดโทรมนั้น จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และ พื้นที่ทิ้งร้าง จากปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่กระบวนการการปรับปรุงฟื้นฟูพื้นที่

2.1.1 ความหมายของการปรับปรุงฟื้นฟู

กรมผังเมือง (2535) ให้ความหมายว่า การฟื้นฟูชุมชน คือ การพัฒนาพื้นที่ที่สภาพทางกายภาพ และกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมของผู้อยู่อาศัยได้เสื่อมลง ซึ่งควรมีการฟื้นฟูให้เหมาะสมกับความเจริญของเมือง เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ โดยให้ผู้อยู่อาศัยเดิมมีโอกาสได้ประโยชน์จากการฟื้นฟูมากที่สุด

ซี เอ โดเซียดิส (1966) ให้ความหมายว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของชุมชนเสียใหม่ให้ดีกว่าเดิม โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ชุมชนมีสภาพที่เลวร้ายหรือใช้การไม่ได้เสียก่อนจึงค่อยทำการปรับปรุง ในการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนจะต้องคำนึงถึงรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนและผู้มาใช้บริการได้รับความสะดวกสบาย ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีและส่งผลดีทางด้านเศรษฐกิจ

2.1.2 สรุปผลที่ได้รับจากการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชน (คณะกรรมการการวางแผนปรับปรุงชุมชนของสหรัฐอเมริกา, 1964: 3)

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดิน
2. เพื่อปรับปรุงสภาพทางด้านกายภาพและเศรษฐกิจของชุมชน
3. เพื่อพัฒนาสถาบันทางสังคม
4. เพื่อความพยายามและความภูมิใจของชุมชน
5. เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับประชาชน
6. เพื่ออนุรักษ์ชุมชน

7. เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับประชาชน
8. เพื่อบำรุงรักษาเพื่อการอยู่อาศัย
9. ประองตองกิจกรรมการใช้ที่ดินประเภทต่างๆเข้าไว้ด้วยกัน

2.1.3 รูปแบบปัญหาที่ทำให้เกิดการปรับปรุงฟื้นฟู(Chapin and Kaiser, 1983: 22) ได้จำแนกรูปแบบของปัญหาไว้ 3 อย่างด้วยกัน คือ

1. Urban blight คือ สภาพหรือผลกระทบทางด้านสภาพแวดล้อมที่ขัดแย้งและสถานการณ์หรือผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่ขัดแย้ง ลักษณะทางกายภาพของความไร้ระเบียบ อาจมีระดับตั้งแต่ที่เรียบง่าย ได้แก่ สภาพของการชำรุด ขาดการบำรุงรักษาของอาคาร โครงสร้างอาคารที่เสียหาย สาธารณูปโภคที่ไม่พอเพียง การสะสมของขยะ มลภาวะ และการขาดการบริการทางสังคม ไปจนถึงความไร้ระเบียบที่ซับซ้อน ได้แก่ การอยู่รวมกันที่ไม่เหมาะสมของการใช้ประโยชน์ที่ดิน ฐานฐานของแปลงที่ดิน กลุ่มก้อนของอาคาร และถนนที่ล้าสมัย และไม่เหมาะสมกับการใช้งาน

2. Obsolescence (ไร้ประสิทธิภาพ) คือ รูปแบบหนึ่งของความไร้ระเบียบ โดยเกี่ยวเนื่องกับผังของแปลงที่ดิน กลุ่มก้อนอาคาร และถนนที่ไม่มีประสิทธิภาพ รวมถึงความเก่าแก่เสื่อมโทรมและการขาดแคลนสาธารณูปโภคสาธารณูปการ

3. Decline คือ การลดบทบาทความสำคัญของพื้นที่เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป โดยสะท้อนผ่านตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การอพยพออกของประชากร การโยกย้ายของแหล่งงาน ความซบเซาอย่างชัดเจนของอัตราการเจริญเติบโต การลดลงของรายได้ประชาชาติ และการหายไปของเงินทุนส่วนบุคคลหรือสาธารณะ

2.2 แนวความคิดในการฟื้นฟูสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยการท่องเที่ยว

2.2.1 ความหมายของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (Vernacular Architecture) มีผู้ให้ความเห็นไว้ในหลายความหมายที่มีความคล้ายคลึงกัน

ร.ศ.วิวัฒน์ เตมียพันธ์ (2543: 38) ให้ความหมายว่า รูปแบบอาคารที่ชาวบ้านสร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่น และเน้นเฉพาะอาคารพักอาศัยหรือตัวเรือนและมีรูปแบบที่มีลักษณะแปลกแยกไปตามลักษณะทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและสภาพดินฟ้าอากาศที่แตกต่างกัน

William Chapman (1997: 1) ให้ความหมายว่า เป็นอาคารที่มีรูปแบบประเพณีหรืออาคารใหม่ที่มีลักษณะเค้าโครงของสถาปัตยกรรมประเพณีที่ก่อให้เกิดความรู้สึกพื้นถิ่น หรือเอกลักษณ์พื้น

ถิ่นสถาปัตยกรรมและรูปทรงประเพณี ช่วยเสริมคุณค่าของความเข้าใจถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่น นั้นๆ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอาจมองได้ถึงการมีคุณค่าทางเศรษฐศาสตร์ด้วย เนื่องจากความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่อาจดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมมากขึ้น

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความหมายของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น คือ สิ่งก่อสร้างต่างๆ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งแสดงออกถึงการรวมกลุ่มชนชาติ ศาสนา วิถีชีวิต ตอบสนอง กิจกรรมและวัฒนธรรมของกลุ่มคนนั้น มีการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมเป็นรูปแบบเฉพาะตัว และถ่ายทอดพัฒนาจากช่างในท้องถิ่น และรวมถึงความสัมพันธ์กับภูมิทัศน์ (Landscape) และภูมิประเทศ ในแต่ละท้องถิ่นด้วย

2.2.2 วิธีดำเนินการในการฟื้นฟูชีวิตชุมชนจากเศรษฐกิจ โดยการท่องเที่ยว

จากการศึกษาของ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2538: 4-10) ในการอนุรักษ์ หมู่บ้านใน ญี่ปุ่น เป็นกรณีศึกษาหมู่บ้านเลื่อมโทรมลงจึงใช้ วิถีอนุรักษ์และฟื้นฟูโดยใช้การท่องเที่ยวเข้ากระตุ้น เศรษฐกิจของหมู่บ้านและใช้มาตรการเสริมจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งต้องคำนึงถึงศักยภาพของพื้นที่ในการ พัฒนาด้วย

หลักการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีเกณฑ์ที่ประสบความสำเร็จ 3 ประการ ดังนี้

1. การเข้าถึงได้ (Accessibility) การคมนาคมที่สะดวกสบาย มีการขนส่งมวลชนที่ดี
2. ความดึงดูดใจ (Attraction) กลุ่มอาคารอนุรักษ์จำนวนมากพอที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาและทำกิจกรรม รวมทั้งทิวทัศน์ภูมิประเทศที่สวยงาม ตำนานต่างๆ ที่ดึงดูดใจ การส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมเพิ่มความดึงดูดใจ จากเทศกาลต่างๆ ทัศนกรรมพื้นบ้าน และการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง
3. ความรื่นรมย์และการบริการต่างๆ (Amenity) มีร้านค้าและที่พักผ่อนหย่อนใจ มีการบริการที่ดี มีสื่อโฆษณาที่แพร่หลาย

งานอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนในประเทศญี่ปุ่นมีกลไกไปสู่ความสำเร็จดังต่อไปนี้

1. มาตรการในการอนุรักษ์ ได้แก่

- 1.1 มาตรการด้านการป้องกัน ช่วยป้องกันการทำลายทรัพย์สินทางประวัติศาสตร์ เช่น การออกธรรมาณูหมู่บ้านตกลงกันในการไม่ขายที่ดิน ไม้หรือถอนอาคารเก่า และกฎหมายระดับชาติ คือ กฎหมายอนุรักษ์สินทรัพย์ทางวัฒนธรรม และมีการแบ่งระดับความสำคัญเป็น สมบัติของชาติและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ซึ่งหนึ่งใน 5 ก็คือ กลุ่มอาคารที่มีคุณค่า (Group of Historic Building) ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่ประสงค์

ที่จะรื้อถอน ทูบทำลาย ซ่อมแซมต้องได้รับอนุมัติจากหน่วยงานต่างๆที่ได้รับมอบอำนาจและต้องทำตามเงื่อนไขอย่างเคร่งครัด โดยมีคณะกรรมการตรวจสอบและมีบทลงโทษทางกฎหมาย

- 1.2 มาตรการด้านการส่งเสริม โดยรัฐบาลให้งบประมาณสนับสนุนแก่หมู่บ้านอนุรักษ์ทั่วประเทศสถาบันและบุคคลสามารถนำเงินที่ใช้ในการอนุรักษ์มาลดหย่อนภาษีได้ด้วย

2. การจัดการที่ดี

- 2.1 การอนุรักษ์ที่สนับสนุนการพัฒนาในด้านอื่น สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน มีนักวิชาการช่วยกันคิดว่าให้อาคารตอบสนองความต้องการผู้อยู่อาศัย เช่น ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ดึงดูใจในการท่องเที่ยว ให้มีรายได้พอที่จะดูแลอาคารได้
- 2.2 การจัดการที่เป็นระเบียบ และต่อเนื่อง จากความต้องการของประชาชน เริ่มจาก
- นักวิชาการ ศึกษาทางอนุรักษ์และใช้ประโยชน์สอดคล้องกับปัจจุบัน
  - ราชการให้การสนับสนุน
  - ลงทุนซ่อมแซมนำร่องให้ประชาชนเห็นภาพและประโยชน์เพื่อให้เกิดความเต็มใจในการร่วมมือ
- 2.3 จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบ ได้แก่ องค์กรของรัฐในระดับหมู่บ้านขึ้นไป เทศบาลสามารถจัดงบประมาณสนับสนุนในการอนุรักษ์ กำหนดพื้นที่อนุรักษ์และยื่นเสนอต่อรัฐบาลประกาศเขตอนุรักษ์ ส่วนองค์กรระดับประเทศซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่จะให้คำปรึกษาในการอนุรักษ์แก่ชุมชนได้

3. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ ข้าราชการและเอกชน

ตัวอย่างการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน

การอนุรักษ์และฟื้นฟูเมือง Tsumago ในญี่ปุ่น

Tsumago เคยเป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางการเดินทางของ 1 ใน 5 เส้นทางสำคัญซึ่งต่อมาถูกรัฐบาลยกเลิกเนื่องจากการตัดถนนเส้นใหม่ทำให้เศรษฐกิจชุมชนถดถอยและชาวบ้านเริ่มย้ายออก ต่อมา พ.ศ.2511 ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาและหาแนวทางในการอนุรักษ์จึงเสนอโครงการอนุรักษ์ขึ้นเพื่อให้รัฐบาลพิจารณาสนับสนุนและได้รับประกาศเป็นหมู่บ้านอนุรักษ์อาคารเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ชุดแรก และนโยบายการอนุรักษ์ได้เริ่มนำมาใช้ในหมู่บ้าน เริ่มจาก

- ได้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในหมู่บ้านให้มีบรรยากาศแบบ Edo (ยุคสมัยหนึ่งของญี่ปุ่น) โดยการย้ายเสาไฟไปอยู่หลังหมู่บ้าน

- มีการออกธรรมเนียมเป็นข้อตกลงในหมู่บ้านห้ามรื้อถอนซื่อขายอาคารเก่า
- มีการประกาศเขตอนุรักษ์รวมถึงป่าไม้ที่สมบูรณ์โดยรอบ
- อาคารเก่าแก่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายและการดูแลรักษาจากท้องถิ่น
อย่างดี มีการสร้างถังเก็บน้ำและระบบการป้องกันไฟอย่างรัดกุม เนื่องจาก
อาคารส่วนใหญ่เป็นไม้
- รื้อถอนอาคารใหม่ที่ขัดแย้งกับอาคารเดิมแล้วสร้างใหม่ในรูปแบบที่กลมกลืน
กัน
- การอนุรักษ์เป็นไปอย่างมีขั้นตอนเริ่มจากการศึกษาอาคารทุกหลังอย่าง
ละเอียด ลงทุนซ่อมแซมอนุรักษ์อาคาร 26 หลัง ก่อนทำให้ชาวบ้านเข้าใจและ
มั่นใจในการดำเนินงานอนุรักษ์
- มีเทศกาลขบวนแห่ที่มีชื่อเสียงที่สุดในภูมิภาคนั้น ซึ่งคนในท้องถิ่นจะแต่งกาย
ด้วยชุดสมัย Edo

สาเหตุแห่งความสำเร็จในการฟื้นฟูชุมชน

1. การสร้างรากฐานของการอนุรักษ์ที่มั่นคง เนื่องจากความเลื่อมใสที่เกิดขึ้นทำให้ชาวบ้านต้องดิ้นรน ชาวบ้านมีความสำนึกและหวงแหนทรัพย์สินทางปัญญาที่
สั่งสมมา และมีการปรับปรุงเพื่อให้อุบัติของประโยชน์ใช้สอยในเศรษฐกิจและ
สังคมปัจจุบัน
2. การดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูอยู่บนความเข้าใจ ความภูมิใจและความเต็มใจ
ของคนในชุมชน
3. การป้องกันไม่ให้อาคารแปลกปลอมทำลายคุณค่าของกลุ่มอาคาร
4. มีการดำเนินการและวางแผนอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมหารือกับชาวบ้านเพื่อ
กำหนดทิศทางและข้อตกลงในการอนุรักษ์ กับนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย
โตเกียว ศึกษาความเป็นไปได้หรือศักยภาพของการฟื้นฟู พร้อมทั้งหาแนวทาง
ในการประสานประโยชน์ในการอยู่อาศัยและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
5. มีการจัดตั้งองค์กรที่เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน
6. มีการร่วมมือจากเอกชน เช่น บริษัทไฟฟ้า

การเข้ามามีส่วนร่วมของรัฐในระดับต่างๆสร้างความเชื่อมั่นแก่ท้องถิ่น สร้างถนนใหม่
ล้อมหลังหมู่บ้านแทนการขยายถนน ให้อำนาจองค์กรท้องถิ่นในการจัดการอนุรักษ์ และให้
งบประมาณในการซ่อมแซมซึ่งการซ่อมแซมต้องทำอย่างเคร่งครัด หากยื่นเสนอแล้วไม่ได้รับอนุมัติ

สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ และเมื่อซ่อมแซมเสร็จต้องรายงานผลอย่างละเอียด มีคณะกรรมการไปตรวจสอบ

สรุปแนวคิดที่ใช้กับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, 2538: 15)

1. การที่สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประเภทที่พักอาศัยจะยังคงอยู่ได้ในเบื้องต้นเกิดจากตัวผู้ใช้อาคาร
  - การตระหนักถึงคุณค่าและการมีความผูกพันกับอาคารเป็นหลักสำคัญที่ทำให้อาคารคงอยู่ได้
  - ความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของคนในชุมชนเก่า ทำให้ชุมชนมีการดูแลและรวมกลุ่มในการพัฒนาชุมชนให้อยู่อาศัยได้อย่างสะดวกสบายและมีสภาพแวดล้อมที่ดี
  - ตัวอาคารยังคงตอบสนองประโยชน์ใช้สอยและมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการใหม่ที่เกิดขึ้น
2. การชะลอความเสื่อมโทรมของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประเภทที่พักอาศัย
  - ยอมให้มีการปรับเปลี่ยนอาคารเพื่อการตอบสนองประโยชน์ใหม่เพื่อรักษาคุณค่าโดยรวมไว้
  - รัฐและผู้เชี่ยวชาญ กำหนดเกณฑ์และวางมาตรการป้องกัน ส่งเสริมและการจัดการที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้ใช้อาคาร
  - ในกรณีที่หมู่บ้านเสื่อมโทรมลง ใช้มาตรการฟื้นฟูและกระตุ้นให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเข้าช่วยโดยมากเป็นการท่องเที่ยว ซึ่งต้องมีการบริหารและการจัดการที่ดีโดยผู้เชี่ยวชาญ
3. เมื่ออาคารไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเจ้าของแล้ว ใช้แสดงเป็นตัวอยางเพื่อการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 อุปสงค์และอุปทานในการท่องเที่ยว (เสรี วังไพจิตร, 2534: 364) คือ

1. อุปสงค์ (Tourism Demand) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของความโน้มเอียงที่จะเดินทางกับความต้านทานของการเดินทาง โดยที่ความโน้มเอียงที่จะเดินทางขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ คือ ลักษณะทางจิตวิทยา ลักษณะประชากรศาสตร์ (สถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจ) และประสิทธิภาพทางการตลาด ส่วนความต้านทานของการเดินทาง ได้แก่ ระยะทางด้านเศรษฐกิจ ระยะทางด้านวัฒนธรรม และต้นทุนบริการทางการท่องเที่ยว คุณภาพของการบริการ และฤดูกาล

2. อุปทาน (Tourism Supply) ได้แก่

ก. ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resource) เป็นอุปทานหลักในการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านความเพลิดเพลิน เช่น ชายหาด ความงดงามตามธรรมชาติ ระบบนิเวศ รวมถึงสภาพภูมิประเทศ

ข. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) การก่อสร้างน้ำกิน การกำจัดขยะ

ค. โครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก (Super structure) ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้บริการ โครงสร้างพื้นฐาน

ง. การขนส่ง และอุปกรณ์การขนส่ง (Transportation & Transportation Equipment) เช่น รถไฟ เครื่องบิน หรือ รถยนต์

จ. อหิยาศัยไมตรี และทรัพยากรทางวัฒนธรรม (Hospitality & Cultural Resources) ได้แก่ สมบัติทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งทำให้ต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น เช่น ทัศนคติของคนในท้องถิ่นที่เต็มใจให้บริการนักท่องเที่ยว รวมถึงทรัพยากรทางวัฒนธรรม ศิลปโบราณคดีประวัติศาสตร์ ดนตรี การละคร ฟ้อนรำ เป็นต้น

2.4 นโยบายและแผนพัฒนาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนตลาดริมน้ำลำพญา

2.4.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 มุ่งพัฒนาคนและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างรายได้และการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน โดยการส่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง ให้มีการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ในชุมชน สร้างจิตสำนึกและมีบทบาทในการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ต่างกันไป โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินงาน และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 นี้ยังกำหนดวาระเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้โดยมีพันธกิจภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

พันธกิจการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

- (1) ร่วมกับประชาคม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการอื่นๆ และภาคเอกชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงโครงข่ายและทำนุบำรุงให้ยั่งยืน
- (2) ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพและบริการทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และเน้นการสร้างสมรรถนะของผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดย่อมและชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้สอดคล้องกับความต้องการ ภารกิจและนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป
- (3) เตรียมความพร้อมให้การปกครองส่วนท้องถิ่นในการถ่ายโอนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยยั่งยืน
- (4) ประชาสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอภาพลักษณ์ของประเทศไทยไปในนานาประเทศในฐานะ “Quality Destination”
- (5) พัฒนาร่วมกับภาคเอกชนให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างสมบูรณ์
- (6) ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้องและอำนวยความสะดวกต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

2.4.2 แผนพัฒนาอำเภอบางเลน

ได้เน้นพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมุ่งให้เมืองปราศจากมลภาวะ อากาศบริสุทธิ์ น้ำใส มีระบบผังเมืองที่ชัดเจน มีนโยบายด้านการอนุรักษ์คู คลอง แม่น้ำ รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามต่างๆของสังคม รวมทั้งมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตชุมชนต่างๆ ให้มีระเบียบเรียบร้อย มีความสวยงาม มีการจัดการที่ดี และสะอาด

2.4.3 แผนพัฒนาเทศบาลตำบลลำพญา

เน้นสร้างความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และแผนพัฒนาอำเภอบางเลน คือ ให้มีสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงาม ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนและสังคมเข้มแข็ง มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปราศจากมลพิษ เป็นเมืองท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน อนุรักษ์และฟื้นฟูสถาปัตยกรรมและประเพณีต่างๆ มีระบบการบริหารจัดการที่ดีทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

2.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนตลาดริมน้ำลำพญา

การดำเนินการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อบริหารการจัดการและควบคุมกำกับดูแล อนุรักษ์อาคารสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรม และบริเวณที่มีคุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งในแนวทางของมาตรการจะใช้บทบัญญัติทางกฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศคำสั่ง ที่ออกตามความในกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน

2.5.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการ

1. รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ตามมาตรา 46 กล่าวถึงประชาชนในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม รวมถึงสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
2. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้เพิ่มเจ้าหน้าที่ของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการทำนุบำรุง รักษาและส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยถือว่าเป็นหน้าที่และกำหนดให้ข้าราชการส่วนกลางและส่วนจังหวัดที่เกี่ยวข้องต้องกระจายอำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่บนรากฐานของกฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้กล่าวถึงการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรอนุรักษ์และได้รับสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐในการดำเนินกิจกรรม
4. พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ.2534 โดยส่วนของกรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน การจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน
5. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 จะเป็นกฎหมายที่ใช้ในการประสานการจัดการส่งเสริมการเดินเรือท่องเที่ยวทางน้ำและการก่อสร้างอาคารล่องลำไปโนแม่น้ำของการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัด
6. พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 จะเป็นกฎหมายสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและด้านศิลปกรรม รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของ ชุมชน

2.5.2 กฎหมายการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การก่อสร้างอาคาร การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 ที่จะนำมาใช้ในการจัดวางผังเมืองรวมเพื่อคุ้มครองไม่ให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม และศิลปกรรม ไม่ให้ถูกทำลายจากการใช้ประโยชน์ที่ดินในกิจการที่ไม่เหมาะสม
2. พระราชบัญญัติควบคุมอาคารพ.ศ.2522 จะนำมาใช้เพื่อเสนอให้มีการกำหนดมาตรการควบคุมอาคารด้วยการกำหนดลักษณะ รูปแบบ ความสูง ขนาดอาคาร ระยะถอยร่น พื้นที่ว่างรอบอาคารและรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่นในบริเวณที่ต้องการอนุรักษ์และคุ้มครองสภาพแวดล้อมไม่ให้เกิดการทำลายจากการก่อสร้างและใช้อาคารในกิจการที่ไม่เหมาะสม
3. พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 จะนำมาใช้เพื่อการอนุรักษ์ชั้นทะเบียนโบราณสถานอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม เพื่อป้องกันการทำลายด้วยการรื้อถอนแล้วสร้างใหม่และการให้สิทธิกรมศิลปากรเข้าไปจัดการบูรณะซ่อมแซมรักษาอาคารให้คงสภาพไว้เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมแก่ชนรุ่นหลังสืบไป
4. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 จะนำมาใช้ในกรณีที่มีความจำเป็นโดยการประกาศเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลปกรรม และกำหนดมาตรการควบคุมในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การก่อสร้างอาคารและการกระทำต่างๆที่จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2.6 กรอบแนวความคิด (Conceptual Framework)

ชุมชนตลาดริมน้ำลำพญาเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีคุณค่าและความสำคัญ แต่ปัจจุบันประสบปัญหาความเสื่อมโทรมเพราะกาลเวลานำพาความเจริญต่างๆเข้ามา เช่น การตัดถนน ร้านค้ารูปแบบสมัยใหม่ เป็นต้น จนทำให้วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป จึงนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนเพื่ออนุรักษ์ชุมชนให้สามารถคงอยู่ต่อไปได้โดยอาศัยการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงฟื้นฟู เนื่องจากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นแล้วในบริเวณใกล้เคียง คือ ตลาดน้ำลำพญา (ตลาดใหม่) ซึ่งการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชนตลาดริมน้ำลำพญาควรเชื่อมโยงกับตลาดน้ำลำพญา (ตลาดใหม่) ทั้งด้านกายภาพและกิจกรรม โดยมีหลักการ คือ การแก้ไข หรือ ปรับปรุงจุดด้อย และเสริมสร้างจุดเด่นที่มีอยู่ของชุมชนตลาดริมน้ำ ลำพญาให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และต้องเป็นกิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดการได้เอง